

Šrámkův Písek bloguje

Blogový zpravodaj Šrámkova Písku 2017

pátek 26. května 2017

Adéla Vondráková: Editorial

Je pátek 26. května a já mám sbaleno. Dokonce se mi po třech dnech konečně podařilo najít brýle, což mi práci na zpravodaji letošního Šrámkova Písku jistě značně usnadní. Divadelní sezóna pomalu končí a ta festivalová naopak začíná. A pro mě je prvním letošním festivalem právě Šrámkův Písek. V rámci tohoto ročníku se výrazně proměnila redakce. Společně se mnou přijíždějí i dvě další redaktorky - Barbora Haplová a Petra Zachatá, obě představitelky té nejmladší (a nejpůvabnější) generace divadelní kritiky a studentky Katedry teorie a kritiky na DAMU. Bára Haplová kreslí, maluje, věnuje se grafice a samozřejmě skvěle píše nejen teoreticky a o divadle, ale také třeba pohádky - tu O Vladaně a Prasopsovi jste si mohli poslechnout ve vysílání Českého rozhlasu. Petra Zachatá je velmi, velmi podnikavá žena, která se věnuje kromě divadla také překladatelské činnosti, a aby stihla letošní festival, neváhá obratem skočit na pravidelný spoj Finsko - Písek. Je tedy dost možné, že letos bude psát jako drsná severanka.

Máme v redakci také jednoho muže a to Michala Zlatoše (zde bych se o půvabnosti nerozepisovala, zřejmě přijede ve svých oblíbených kraťasech ušitých z ubrusu nejmenované značky piva), doktoranda na Pedagogické fakultě UK, který povede jakousi pomyslnou rubriku „Co si myslí filozof“ nebo „Očima fenomenologa“. Michal se vyznačuje zejména tím, že je schopen kdykoli zasvěceně mluvit na jakékoli téma. A pak jsem v redakci také já - absolventka Katedry teorie a kritiky na DAMU a redaktorka časopisu Loutkář.

Jistě jste si všimli, že tón, který jsem v editorialech zvolila, je hodně uvolněný. Není to nedopatření ani neschopnost napsat skutečně seriózní úvod do diskuze. Jen si myslím, že konečně naplno začíná léto, čeká nás krásných 29 stupňů ve stínu (a kdo ví kolik v sále) a na festivaly se jezdí hlavně proto, že je to prostě zábava. Proto i naše texty budou uvolněné. Čtenáře na festivalu to nezaskočí a ti, co zůstali doma, třeba objeví kousek festivalové atmosféry u sebe v obývacím pokoji.

pátek 26. května 2017

Barbora Haplová: Vysoká škola konverzační

Představení Poincarého domněnka mě zaujalo hned v první scéně intelektuální hrou se slovy. Hlavně protože nejde o slovíčkaření, které by se pod tímhle pojmem mohlo nabízet, ale o pochopení matematického problému, kterému se člověk snaží alespoň částečně porozumět.

Ačkoli jsem se snažila před začátkem představení aplikovat stejnou poznávací metodu, o které při diskusi mluvil jeden z herců Nejhodnějších medvídků, tedy najít si na Wikipedii pojmy „topologie“ a „Poincarého domněnka“, tahle metoda byla předem odkázána k neúspěchu. Otevřel se přede mnou jen rozvětvený strom pojmů, jejichž poznávání bych mohla věnovat další hodinu plnou matoucích informací. Proto jsem se rozhodla svěřit se do rukou poznání skrze divadelní představení, což má konec konců být snad i jedním z jeho poslání.

Rovina vtipů a debat o matematických otázkách může být divákovi srozumitelná docela, částečně anebo vůbec. Kromě ní mě zaujala i další rovina dialogu, která se týká postav a jejich lidské situace, například otázka na těhotenství jedné z postav, vzpomínka na schůdek omnibusu či výměny převleků. Repliky, které se tematicky tekutě přelévají tam a sem, pro mě byly tancem se slovy. Možná protože se příliš často nedostávám do kontaktu s divadlem postaveným na slově. A Poincarého domněnka takovým divadlem je.

Přemýšlím ještě nad jedním slovním spojením, které padlo při diskuzi. Tím je „pouhá konverzační komedie“. Ve svojí divadelně vědní paměti mám konverzační komedii zařazenou jako ne příliš zajímavý žánr, ve kterém si libuje anglická odtažitost a jenž ke mně nijak hlouběji, snad pudově ani archetypálně, nepromlouvá. Přesvědčila jsem se ale, že i taková „vyšší konverzační komedie“ může posouvat a stimulovat intelektuální přemýšlení tolik, že přináší jakýsi instrumentální požitek. Inscenace Nejhodnějších medvídků má jistě své mezery v oblasti herecké lehkosti, prostorového rozehrávání situací nebo práce se scénou. Tyto oblasti jsou tu pro mě často dobře nahozeny ale nerozvinuty a přímo vybízejí k většímu rozehrávání a další práci. Přesto jsem vnímala jistou upřímnost a potěšení, se kterým herci předávají svoje repliky. Neodřikávají je automaticky ani nepřehrávají a naopak si je užívají. Navíc mám pocit, že repliky „to je od vás milé“ a „dodnes ten schůdek vidím“ ještě použiju.

pátek 26. května 2017

Adéla Vondráková: Capoeira už dorazila i do Verony

Skutečně ambiciózní úpravu Shakespearova Romea a Julie uvedl včera v noci Divadelní soubor Q10 z Hradce Králové. Inscenace s akrobatickými a novo-cirkusovými prvky (triky na šálech a kruhu) nese název R+J. Romea a Julii jsme už všichni viděli mnohokrát a to v nejrůznějších úpravách, filmových i divadelních, konzervativnějších i alternativnějších. Jenže úprava souboru Q10 přináší opět cosi nového.

Tvůrci se rozhodli zasadit hru do nového kulturního kontextu, tj. do Brazílie, a rozhodli se připojit bojové umění Capoeira jakožto určující akrobatický prvek. A východiskem interpretace je věta „Capoeira: bojovníci, kteří se časem vymkli kontrole“, která vcelku přesně odráží nejvlastnější motivy předlohy. Je to zajímavý posun, který inscenátorům umožňuje přirozeně včlenit do textu množství triků, cviků a čistě fyzických pasáží, aniž by to působilo příliš násilně. Výsledkem jsou efektní, propracované a hlavně estetizované rvačky Monteků s Kapulety.

Mírně problematická je pro mě ale snaha tvůrců dostatečně, ještě znovu a znovu, zdůvodnit přenesení hry. Nejde o nějaký zásadní problém, jen je vícečetná obhajoba takového, zcela regulérního autorského postupu, v mých očích nadbytečná. Na scéně se totiž hned zpočátku objevuje vypravěč-cestovatel, jehož vyprávění jako by se rozehrávalo - a zde se opět opřu o repliku z inscenace: „Byl jsem svědkem příběhů, za které by se nemusel stydět ani ten Angličan ze Stratfordu.“ Tím pádem se v inscenaci objevují už dva vypravěči - ten Shakespearův a nový cestovatel. Tvůrci v inscenaci předvádějí dostatečnou suverenitu, než aby díky tomu měli působit omluvným dojmem. Ocenila jsem ale způsob krácení hry, kdy se tvůrci opět nebáli a rozhodli se pro poměrně nezvyklé řešení. Člověk by zpravidla očekával, že při razantní potřebě krátit první odpadne monolog o královně Mab a posledním přeživším budou neznámější pasáže, jako je scéna na plese, balkónová scéna a monology milenců v hrobce. Naprosto opačnou cestou se vydal soubor Q10. V jejich úpravě Romeo a Julie nemluví prakticky vůbec; místo textu je využito prvků pohybového divadla a nebo hry skrze rekvizitu (Romeo něžně hraje na akustickou kytaru, oproti němu stojí Paris s černou elektrickou kytarou, oba stejně zvláštní zjevení ve světě hektické a temperamentní samby).

Jistě, může se zdát, že Shakespearova hra trpí. Ale v inscenaci R+J jde o celkem jasnou zkratku. A navíc hlavním tématem není ani tolik tragická láska, jako spíš boj a nenávisť. Shakespearova hra je v tomto případě využita primárně jako nosná platforma pro prvky nového cirkusu.

R+J je velmi originální inscenace. Samozřejmě v sobě nese i řadu nedostatků, ale tvůrci se rozhodli jít

nebezpečnou cestou. Zároveň jsou ve svých záměrech velmi nekompromisní, přesní a odvážní. A tak jediné, co je opravdu škoda, je to, že soubor evidentně neměl dostatek času sžít se s novým prostorem ani pečlivě připravit techniku, což se projevilo zejména na nepřesném nasvícení. Nicméně, to se prostě stává. Sestavit tak nabitý festivalový program (hrálo se až do 0:45) je už pořádně vysoký level Tetrisu.

pátek 26. května 2017

Debata první

Porota 56. Šrámkova Písku - režisérka Viktorie Čermáková Pecháčková, profesor Jan Císař, dramaturg Tomáš Jarkovský, a teoretik Martin Pšenička - usedla do první řady diskuzního kroužku. Diskuze, zpožděná o akademickou čtvrt hodinu, začala ve čtvrt na deset.

Jiná tvář, Ateliér DV na FPE ZČU Plzeň MÝ-TY: Jeskyně

Vikorii Čermákovou Pecháčkovou zklamalo, že v inscenaci se neobjevila témata, na která se díky anotaci těšila.

Martin Pšenička v inscenaci viděl pohybově vokální, minimalistickou skladbu o tématech, kterými se všichni zabýváme. Inscenace dle něj připomínala pohybové kompozice z 50. a 60. let, konkrétně etudy Open Theatre Joe Chaikina, který se snažil vymanit z psychologického divadla té doby. Chápe inscenaci jako experimentální poezii v prostoru.

Tomáš Jarkovský poznamenal, že struktura inscenace se rozkryje velmi rychle. Nicméně klíč, který byl zvolen, zůstal jen v rovině náznaku a nevznikl celistvý obraz či metafora. Inscenace tak pro něho zůstává nesdělná.

Nejhodnější medvídci, Praha: Poincarého domněnka

Martinovi Pšeničkovi nepříjde nic experimentálního na dané hře a očekával, že na Šrámkově Písku budou daná témata zobrazena více divadelně.

Jan Císař prozradil, že mu Poincarého domněnka připomíná Vančurovu Markétu Lazarovou, kde je zvuk slova samostatným tématem. Hru prý s nadšením poslouchal. Text zní a ono znění je neobyčejně půvabné. Pro Jana Císaře v inscenaci vznikl pozoruhodný svět, v němž je dovoleno skákat z času do času, aniž by to působilo jako nějaké násilí.

Tomáš Jarkovský nevnímá inscenaci jako ztvárnění konverzační komedie (což bylo zmíněno v některých diskuzních příspěvcích diváků), protože se inscenace v žádné chvíli nesnaží o realistické psychologické herectví. Inscenace mu prý nejvíce připomíná rozehrané scénické čtení, což dává vyniknout textu.

Pro Viktorii Čermákovou Pecháčkovou bylo cenným zážitkem vidět na jevišti autora v inscenaci textu, který si pro sebe napsal. Jako herečka a režisérka oceňovala mluvní projev zejména dámské protagonistky, protože bylo znát, že ví, o čem se mluví.

Diskuzi se snažila co možná nejvěrněji zaznamenat Adéla Vondráková.

sobota 26. května 2017

Michal Zlatoš: Typ-Ste-Reo

První inscenací na programu 56. ročníku Šrámkova Písku byla MÝ-TY: Jeskyně v provedení studentů pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni. Budoucí absolventi – vystupující pod názvem Jiná tvář – se v režii Romana Černíka pokusili o vytvoření díla na motivy široce známého Platonova Mýtu o jeskyni, což se odráží již v názvu inscenace. Inscenace vznikla v rámci bakalářského studia dramatické výchovy jako absolventské představení, což je patrné i v tom, že se členové přímo podíleli na hudební a textové kompozici představení.

Zaslechne-li člověk, který se kdy aspoň povšechně seznamoval či musel seznamovat se základy dějin filosofie, že impulzem pro vznik inscenace je antická klasika Platonovy Jeskyně, může si představovat leccos. A toto pojetí inscenace jakoby chtělo nastiňovat pocity, které se sváří v člověku stojícím v rozpolcení rozumu a emocí. Samo toto rozpolcení je, tak jako v běžném životě, umocňováno nezájmem okolních blízkých a zároveň tlakem mechanického tepotu srdce společenského systému. Ten je ve hře vyobrazen až mantrickým opakováním slabik slova „stereotyp“ a ještě zesílen repeticí textových fragmentů různého původu. Zvuk slova „Dost!“ protrhne tuto mechaničnost. Zde se objevuje kontrast mezi otroctvím tomuto stereotypu a dilematem z něj vykročit – takovéto vykročení je však záležitostí, která vyžaduje největší odvahu, je krokem do neznáma – odvahu být schopen se vymknout stereotypu strojové mašinerie – říci: „ne!“. Tehdy, když je člověku umožněno čelit největšímu strachu, tehdy strach končí a jemu začíná život. V takový moment se začíná osvobozovat. Snaží se kráčet po cestě směřující k údolí klidu - což vyžaduje onu odvahu a vytrvalost – i vzdor tomu, že jej mechanický systém stále dohání a sráží na kolena a jeho údolí klidu se snaží rozrušovat, seč mu síly stačí.

Inscenace je velmi vhodně doprovázena hudebními prvky a cappella, které svým způsobem ještě umocňují těžkost a vážnost nejen tématu motivujícího textu Platonova mýtu, ale i podněcujících otázek a textových fragmentů zdůrazněných pohybovými prvky herců. To vše v součtu podtrhuje a vyzdvihuje téma autentičnosti lidského pobytu, které je zde akcentováno – „jak být člověkem sám bez člověka?“

sobota 27. května 2017

Ptá se Barbora Haplová: René Levinský: Jsem stejně tak vědec jako dramatik

Kolik jsi napsal textů?

Já to nepočítám. Asi patnáct.

A teď jsi dramatik nebo matematik? Nebo obojí?

Jsem stejně tak vědec jako dramatik. To není o hlubokým vnitřním přesvědčením, ale z pohledu daňového přiznání mám přesně půlku peněz jako vědec a půlku jako dramatik.

Ty jsi dělal vědu a přišlo ti to tak inspirativní, že jsi o tom začal psát?

Před třiceti lety jsem byl v Divadle do kapsy a v roce 1987 jsem jel poprvé s touhle partou na Jiráskův Hronov. Jsem matematik, a když je člověku osmnáct nebo devatenáct a přijde na „jaderku“ (Fakultu jadernou a fyzikálně inženýrskou), rychle zjistí, že je tam velký deficit žen a je s tím potřeba něco dělat. Pak jsou dvě možnosti, jak řešit ty přetlaky. Tak, že je člověk horolezec, anebo tak, že ty ženy

nějak najde. My se v partě rozhodli, že budeme ty ženy hledat. Někteří z nás dělali oboje. Třeba Dan Vavřík dělal i na těch skalách divadlo, protože přetlaky byly tak velké, že jenom divadlo to nevyřešilo.

Jsou všechny tvoje hry o vědě?

Vůbec ne, píšu i loutkový hry, hry pro děti... Loutkový hry jsem psal ještě před tím. Myslím, že psát pro děti je vůbec nejlepší. Moje hry se hrály v DRAKU, V Naivním divadle, v Alfě v Plzni, v Malém divadle v Budějovicích.

Chceš svoje hry dělat jenom ty sám?

Ne vůbec. Moje hry režírovali různí zásadní režiséři. Poslední hru režíruje Jan Frič, nositel ceny Alfréda Radoka. Jedna hra se hraje v Národním divadle. Ale jsem rád, když můžeme různé věci hrát sami a děláme si to po svém. Je to pak tak dobrý nebo blbý, jak chceme my. Myslím si, že v tom je ta radost. Hlavně jde o to, aby se člověk mohl po tom představení natřásat. Aby tam mohl být a říkat „já tohle napsal“, a pak se nějak dostal mezi ty ženy, mezi který se v ty fyzice nedostane.

Takže o to jde pořád?

No jasně. Člověk touží po lásce a uznání a komplimentech a já vydržím, co se týče komplimentů, jako zvíře.

Viděl jsi tu inscenaci Kristiána Kubáka?

Viděl jsem ji několikrát. Myslím, že ti herci jsou skvělí. Je pravda, co říkal Janek Císař, že tomu nevěnovali tolik času a je to trochu škoda. Měl jsem radost, že to budou hrát tihle herci, Kubák sám je v pohodě chlapík a Máša Nováková je možná jedna z nejlepších dramaturgyň v týhle zemi, ale úplně to nedopadlo. Myslím, že mám asi radši inscenaci, kterou udělal Dan Vavřík, experimentální fyzik ze starý party z jaderky. Protože se tomu dalo víc času a to je důležitý. Kdyby Kubák měl víc času a nemusel honit granty, tak by to třeba taky udělal dobře.

Píšeš s tím, že to lidi všechno pochopí? Pro jaké lidi píšeš?

Bořivoj Srba, kterého považuju za nejzásadnějšího českého teoretika divadla, říká, že divadlo je o tom, že se kladou otázky. Divadlo děláme přeci zaprvé proto, aby nás diváci obdivovali, a za druhé, aby přemýšleli sami o sobě a o tom, co se děje. Aby v tý věci byli schopný vidět kus sebe sama a aby je to znepokojovalo, aby to nebylo v úplně komfortní zóně. V žádném případě nejde o to, aby pochopili nějaký formální věci.

sobota 27. května 2017

Michal Zlatoš: Inscenace časovosti

Časovost – jedno z nejvýznamnějších, nejširších a také zároveň nejsložitějších oblastí filosofie nejen 20. století se stalo tématem improvizčního představení Casiopea aneb etudy o časovosti novojičínského souboru NJ feat. Uhřík. Tento nostalgický jednočlenný občasník (jak o sobě soubor mluví v anotaci v programové brožuře festivalu) inscenaci pojal jako komickou koláž založenou na debatě o viděném, na skeči o základním fenomenologickém termínu a na netradičním před-koncertu. Ve své skladbě může nejprve působit nesourodě – asi tak, jako ingredience k výrobě šunkofleků – avšak ve výsledku utváří velmi působivý obraz o tom, jak je také možné interpretovat pojetí termínu z moderní filosofie.

Tato vtipně a zároveň chytře vystavěná one-man-show, při které protagonista aktivně spolupracuje s

obecenstvem, prozrazuje, funguje na principech stand-upů. Prvním úsekem koláže je pořad „debata o viděném“ – míní se přestavení, které se nekonalo zvané Poeton - která ve formě krátké diskuze doprovázené improvizovanými otázkami z publika, nechává vyvstat náčrtu děje Poetonu. Ve druhé části je představen fenomenologem v bílém plášti pojem rozšířené přítomnosti v sobě pojímající jak minulost, tak i budoucnost – tzn. časovost, jak ji chápe Edmund Husserl otec fenomenologie. Součástí filosofického kabaretu je skeč, v němž Husserl hledá a nachází přítomnost, v jeho průběhu dochází k uvedení hry.

Po tomto následuje netradiční před-koncert. Proč je to před-koncert? Protože se jedná o koncert dvou hvězd dua Casiopea, který předchází odchodu diváků. Hlavními hvězdami dua, které je multižánrové, jsou klávesy Casio a Yamaha. Protagonista je jen překladatelem (předem navolí automatické melodie) těchto nástrojů, z performerů se stává divák v publiku; herec již není zapotřebí. Vše završeno afterparty, v níž si publikum může přehrát song na klávesách. Aby ani poslední song nebyl poslední, nebo (snad) aby diváci svedli zápas o umlčení nástrojů.

Představení je v nejlepším slova smyslu ilustrativní interpretací chápání časovosti. Je-li inscenace vnímána jako celek, je možné ji vidět jako velmi nenásilnou formou poukázání názna časovosti samé. Těžkost tohoto tématu, je prosvětlena vtípem a aktivní spoluprací s publikem, které je tak do tématu lépe vtaženo. Celým představením rezonují pojmy, které jsou známé z filosofických diskurzů o čase a časovosti: paměť, minulost, budoucnost, přítomnost – reprezentovaná zde devadesát let starým časopisem „Přítomnost“, jež je možné si v přítomnosti přečíst.

sobota 27. května 2017

Barbora Haplová: Rozvodněná Ganga

Konečně můžu říct: „já tu Vernisáž znám“. Četla jsem ji a viděla několikrát. Přesto to byla moje první Vernisáž obsahující „rozvodněnou Gangu“. Byla jsem mile překvapena lehkostí, se kterou tvůrci text upravili. Je to radost, když si člověk může spojit situaci se svojí vlastní zkušeností. Obzvláště pokud se týká ne příliš dobrých přátel a jejich nátlakové prezentace vlastního štěstí. Fotky z Indie, nákup nábytku z dřevěného masívu i fetiš gramofonových desek. Tyto momenty ke mně promlouvají hlavně jako ke členovi určité sociální skupiny, která všem těmto věcem holduje. Abych byla úplně upřímná, mám všechny tři vyjmenované věci ráda a dokonce si v řádu týdnů dokážu naprosto přesně vybavit situace, ve kterých jsem je sama obdivovala.

Právě proto je pro mě podnětné sledovat, jak se tyto předměty lehce stávají nástroji manipulace, skrytého ponižování, jak se s nimi zachází jako s nutnými atributy kvalitního života, který jedině stojí za to žít. Nemůže být překvapením, že v tomto kontextu se pro mě stává Havlova hra mnohem přesnější. Mnohem víc než pokud sleduji situaci lidí, kteří jsou pro mě až příliš snadno kategorizovatelní jako nesnesitelní snobové. Samozřejmě ona nesnesitelnost tu zůstává, jen se prolíná se současnějšími reáliemi. Ve smyslu mého vlastního pozorování života je proto Vernisáž GT Hlinska obohacující.

Naopak mne často popichovaly prostorové vztahy postav. Možná, že část tohoto problému byla způsobena velkým stolem, který byl dlouho mezi dvojicí a Bedřichem. Někdy jsem podléhala dojmu, že na Bedřicha jejich hra vůbec nepůsobí a že ji hrají opravdu jenom sami pro sebe. Stejně tak pro mě pozbyval smyslu Bedřichův odchod, kdy se mu do cesty nepostaví ani jediná překážka. Chápu, že do určité míry spočívá manipulace páru ve slovech, ovšem pak pro mě nebyla tato slova dostatečně rafinovaně podaná k tomu, aby sama o sobě Bedřicha ovládla.

Obdobně jsem byla trochu zklamána prostorovým a výtvarným zpracováním. Minimálně ve směru kostýmů by se zde nabízela široká škála řešení. Toto specifické snobství by se přeci dalo vyjádřit různými způsoby, které by jistě inscenaci obohatily. Věra s Michalem můžou být zastánci udržitelné módy. Nebo jejich oblečení může být naopak trhlinou v jejich pečlivě vybudovaném představení. Mohli by být nad módu také naprosto povzneseni. Dokázala bych přijmout tato a určitě i mnohá další řešení, která by situaci podtrhla nebo ji „tak nějak rozmotala.“

sobota 27. května 2017

Petra Zachatá: Rodinný Horror

Žáci literárně dramatického oboru ZUŠ v Jindřichově Hradci do Písku přivezli inscenaci jednoaktovky Horror Arnošta Goldflama. Žádných upírů, masových vrahů nebo zombie se však festivaloví diváci nedočkali; autor hry zdroj veškeré hrůzy a zvrácenosti našel v rodinných vztazích. Černočerná groteska pomocí absurdně vyhocených situací ukazuje, kterak se výchova dětí může zvrhnout v brutální tyranii. „Myslíme to s tebou přece dobře“, říkají svým potomkům rodiče. Ale co když se jejich dobromyslnost poněkud vymkne z kloubů?

Původní hra vyžaduje tři herce (otec a dva synové) a dvě herečky (matka a dcera). Hradečtí však rozdělení postav pozměnili. Jejich rodinu kromě matky a otce tvoří tři dcery a jediný syn. Takové uspořádání jaksí předem implikuje, že se chlapec (Jaromír Pelikán) snadno dostane do defenzívy. A skutečně, z toho, že se večer kdesi toulal, ostatní bleskurychle vyvodí, že je s ním něco v nepořádku. Je zajisté psychicky nemocný, a tudíž se musí léčit... Uvrhnou jej proti jeho vůli do domácí karantény, jenže jeho léčba se brzo změní v nelidské zacházení. Pouštění žilou vystřídají elektrošoky pomocí upravené žehličky (v různé intenzitě od bavlny přes len po hedvábí). Členové rodiny se v mučení chlapce navzájem povzbuzují a divákovi je jasné, že ze spárů této rodinky psychopatů není úniku. Inscenace se odehrává v nejužším rodinném kruhu, a to doslova: domov představuje kulatá dřevěná deska umístěná uprostřed jeviště, kam se sotva vejde šest klavírních stoliček, pro každého člena rodiny jedna. Kruh se vlastně stává vizuálním leitmotivem inscenace; promítá se také do rozsazení diváků po obvodu jeviště či do pohybů herců. „Nemocného“ syna svážou tak, že kolem něj energicky obcházejí a ovíjejí jeho tělo lanem, později jej nutí pobíhat kolem desky jako psa na vodítku.

Herectví všech aktérů je značně realistické, dialogy takřka ve všech situacích pronášejí s blahosklonnou samozřejmostí, jako by konverzovali o každodenních tématech u večeře. V některých situacích toto pojetí funguje výborně, například když řeší, kterak budou synovi pouštět žilou či zda ho elektrošoky nemohou usmrtit. Kontrast civilního vyjadřování a zvráceného tématu rozhovoru vyvolává mrazení v zádech, ale je také zdrojem černého humoru. Dobře také funguje využití stylizovaného pohybu, který jinak spíše realistickým postavám dodává mechaničnost a nelidskost; například když se všichni vrhnou na misku s Cornflaky jako supi na svou kořist. V rámci některých situací je však grotesknost vlivem civilního zpracování zbytečně potlačena, neozvláštněná konverzace začíná nudit. Ve finále tak inscenace vyvolává dojem, že by si zasloužila více odvahy v práci s groteskní stylizací a hororovým žánrem.

Rodinný Horror končí stejně, jako začal, i celý děj se tak uzavírá do kruhu: rodina se schází k jídlu a přitom v harmonii hraje na hudební nástroje. Jedna židle však zůstává prázdná... V Goldflamově hře jediná oběť tyranské choutky neukojí, na řadu se dostává další syn. Konec hradecké inscenace naznačuje, že odstranění vymykajícího se člena, chod rodiny opět navrátilo do starých kolejí. Otázkou

je, jak dlouho bude trvat, než se některá z dcer také vymkne kontrole a koloběh zvrácené léčby ve jménu konformity začne nanovo.

sobota 27. května 2017

Adéla Vondráková: Opravdový Teátr Vaštar

Už při letmém pohledu do programu festivalu budila inscenace Teátru Vaštar Svině! (2017, Ostrov) respekt. Měla totiž začínat ve čtyři a končit až o šesté, což působilo v rámci sobotního, dvanáctihodinového kulturního maratonu jako jakási nezřetelná výhrůžka. Naštěstí se ale už kolem 16:08 jasně ukázalo, že respekt by inscenace měla vzbuzovat ze zcela jiných důvodů. Z těch mnohem lepších a zajímavějších. Bylo totiž jasné, že tahle inscenace se (nejen) v rámci festivalu vymyká. Inscenace volně inspirovaná románem Williama Goldinga Pán much začíná nenápadně. Na scénu připomínající cirkusovou manéž - kruhové jeviště obestavěné zvýšeným "obrubníkem", vzadu s vstupem zakrytým oponou - vstupují postupně a jednotlivě všichni tři herci a jedna herečka. Přistupují k mikrofonu na stojanu a vytvářejí zvukový plán, který bude provázet celou inscenaci. Postupně nahrají zvuk přílivu, větru i vzdálený křik racka. Nahrávání zvuku do smyčky živě před publikem je sice běžný divadelní fígl, dobře zvládnutý, opodstatněný a využitý je ale také velmi efektní. V tomto případě navíc už způsob, jakým herci vstupují na scénu, jak přistupují k mikrofonu, jak ho drží a jaký při tom zaujímají celkový postoj, jasně charakterizuje postavy. Diváci tak sledují velmi zajímavé dva v jednom - vidí jakousi technickou přípravu inscenace a zároveň jsou již naplno zatahováni do fiktivního světa hry.

Ostatně principy sloužící k posilování divadelnosti se v inscenaci objevují mnohokrát. Některé části jsou hrány herci v postavách, jindy herci na okamžik z postav vystupují a přejdou k vyprávění, k jakýmsi scénickým poznámkám. Například postava Simona se v inscenaci fyzicky vůbec nevyskytuje a to přesto, že zastává poměrně zásadní úlohu - Simon je totiž zastoupen jen vypravěčsky, formou přednesených vět jako by vytržených z původního románu. Divadelnost posiluje také to, že se inscenace v žádné chvíli nesnaží o nějaký jevištní či herecký realismus. Snaží se pracovat s metaforami a znaky i v té nejbanálnější podobě - prasata lovená na ostrově představují nafukovací míče, kameny vhodné k házení po neoblíbených dětech zas žonglovací míčky.

Jedna z prvních slov inscenace jsou: „Říká se, že Pán much je podobenství. Tohle žádné podobenství nebude. Chceme jen vyprávět příběh skupiny kluků.“ Inscenace, ačkoli všemožně zdůrazňuje svou umělost, působí velmi autenticky. Neustálá přítomnost dvou linií - románová linie s postavami a vypravěčská, autentičtější linie s herci - nijak nenarušuje dojem, že mladí herci skutečně vyprávějí příběh, který je jim niterně blízký. Jejich herectví se nesnaží o psychologismus, přesto oplývá pravdivostí. Je uvěřitelné a jejich postavy žijoucí.

Jistě, i této inscenaci by se dala vytknout celá řada nesrovnalostí. I v této inscenaci se najdou okamžiky, které by si zasloužily dotáhnout. I v této inscenaci zůstává řada podnětů nevyužitá. Jenže všechny tyto nedostatky nakonec přemůže fascinace opravdovostí, s kterou tvůrci Teátru Vaštar diváky atakují.

sobota 27. května 2017

Michal Zlatoš: Krok do prázdnoty

Každý partnerský vztah je snahou o soulad dvou duší mezi sebou. V tomto vztahu jedna do druhé nevidí, leč snaží se cítit a reagovat na tužby a přání té druhé s jediným cílem přinést druhé co nejvíce podnětů k blaženosti. Ale blaženost jednoho v sobě zároveň může skrývat i strast druhého, zde pak přichází na pořad ono vykročení – tolik podobné skoku, který vyžaduje odvalu. Improvizální inscenace Volný pád souboru Vitacid je snahou ztvárnit nejistotu, která se váže ke vztahovým skrupulím chápání se a komunikace mezi partnery.

Inscenaci je možno rozčlenit do pěti částí, každá z těchto částí je předznamenána snovou přípravou na skok, který je doprovázen hudebním podkresem. Zpodobení tohoto skoku předestírá náladu následné scény. Ta je více a více ponurá – což se odráží i v komunikaci partnerů, která je více a více strohá. Pár po probuzení vede povrchní konverzaci, při níž se pozdraví a sdělí si obsah svých snů. Takováto konverzace nastiňuje dojem stereotypní každodennosti, která začíná být tísnivá a ubíjející. Depresivní každodennost takovéto plytké konverzace téměř rovnající se bílému šumu se odráží i ve snech partnerky. Ta jednu noc sní o tom, že se učí létat, coby barevný holub či papoušek; další den následuje hledání kamenů, které by dělaly kruhy na hladině – velmi podobné Sisyfovské práci, z níž není úniku; následující den se omezí jen na strohou odpověď nevím, která charakterizuje ponurou náladu (až depresi), s níž se vzbudí; a posléze odmítnutí veškerého rozhovoru.

Zatímco partnerovi se zdává o skoku, sní o něm, přeje si ho. Aby mohl zažít ten okamžik naprosté svobody bez jakékoli vázanosti, utápí se ve svých touhách a opomíjí touhy partnerčiny. Tato jeho zaslepenost toukami jeho osobním vesmírem způsobuje, že svou partnerku ztrácí, pomalu – postupně. A to je patrné i na míře liknavosti, s níž partnerka předává narozeninový dárek partnerovi (seskok s padákem). To vše vrcholí bezeslovným úklidem, stejně tichým předáním dárku partnerovi následovaným odchodem jakožto tečkou – či tím vykročením snad i rovnajícím se onomu skoku. Tematizace vytrácení se niterné vzájemnosti a vzájemné niternosti je emocemi velmi nabitou záležitostí. Emotivita zpracování této inscenace, která je vyplňována improvizací, je intenzivní. Tuto intenzitu ještě umocňuje zpravidla ponurá hudba doprovázející jednotlivé snové skoky.

sobota 27. května 2017

Barbora Haplová: facka, facka, pusa, pusa

Přiznám se hned v první větě a dobrovolně k tomu, že divadlo poezie je mimo mojí „krabici“. Pokud čtu poezii, dávkuji si ji téměř po kapkách. Proto je pro mě obtížné věnovat pozornost byť jen půl hodiny souvislému pásmu básní, ačkoli v případě v souboru ChoseMína a jeho díle DeMono mi přijde přiléhavější slovo „tok“ než „pásma“. Na druhou stranu, pokud nejsem zvyklá tento typ divadla interpretovat, musím k němu nutně přistupovat s jakousi nepředpojatostí, jako nepopsaný list. Následující myšlenky se na můj čistě bílý list zapsaly.

Vnímala jsem silnou emocionálnost představení, které mnohokrát, s různými textovými nuancemi, pojednává o lásce muže a ženy. Jejich láska může být skrytá, mučivá, nenaplněná, a když už je naplněná, stane se až zhoubně závislou a intenzivní. Téma obecně hodné velké tragédie. Bohužel jsem ale byla konfrontovaná s více či méně doslovným vyjádřením téhož. Řeč, hudba i pohyb na jevišti mě utvrzovaly ve stejné ideji, kterou jsem získala hned na začátku. Poté jsem si připadala téměř znásilňovaná k tomu, abych procítila emoce obsažené v samotném textu co nejsilněji.

Na druhou stranu, kdo kdy prožil podobnou sílu citu, kterou nám autoři předkládali, musí snad ocenit upřímnost a ryzost, se kterou byl text napsán i interpretován. Taková intenzita je bolestivá. Bohužel byla bolestivá i na jevišti. Z hlediska divadelního jsem vnímala, že tato emocionální plnost nemůže trvat dlouho. Funguje mnohem lépe na menším prostoru, který je vyvážen něčím úplně jiným, co poskytuje kontext nebo protipól, lidově řečeno nádech. Tato rozrůzněnost mi právě chyběla. Plynutí odněkud někam a vývoj, ať už jakkoli naznačený, jsou pro mě klíčové. Proto pro mne sdělení celého pásma zůstalo ve schématu, které by se dalo vyjádřit závěrečným gestem: pusa, pusa, facka, facka.

sobota 27. května 2017

Michal Zlatoš: Rodinná idyla

Existuje něco jako návod na šťastné manželství? To je otázka, po níž pátrá mnoho lidí, ať už systematicky či z vlastní žité zkušenosti. Jednou takovouto snahou, kudy by cesta zodpovídání této otázky mohla vést, je i inscenace havířovského tělesa Tom a Jeff s názvem Na drátku. Představení je dozajista možné vnímat také jako okénko do leckteré mnohé domácnosti při řešení rozličných každodenních malicherností.

Počáteční partnerská poradna, ve které se herci snaží zodpovídat otázky, jejichž znění je možné odtušit z jejich odpovědí, se záhy překlápí do zpodobení situace běžného večera u nich doma. Spouštěčem tohoto překlopení je otázka na recept na šťastné manželství. Zpodobení začíná tím, že manžel se snaží postavit kulisy domácího loutkového divadélka, což se mu ovšem moc nedaří. Už to samo muže začíná popouzet, k tomu se ještě přidává drobné, pěti minutové zpoždění manželky, což v součtu spouští lavinu výčitek. Toto téměř bouřlivé entré stojí v kontrastu proti plánované večerní náplni – zkoušce pohádky v domácím loutkovém divadle (pro jejich budoucí děti). Manžel začíná hrát divadlo, žena čučí do telefonu, což muže dožírání, a oheň je na střeše. Přechází se k těžšímu kalibru: muž užívá výčitek směrem k matce své ženy. Útok způsobí dojmem, že je žena z náplně večera otrávená. Mužova prchlivost, která po celou dobu eskaluje, dochází prvního vrcholu. Ten se zračí v jeho promluvě k ženě, které velmi připomíná plísňení dítěte, které něco provedlo.

Žena se snaží přijít s novou pohádkou, která má inovační charakter, a tak narušuje každodennost – muž ji pedanticky kritizuje. Uražená odchází. Následuje smršť výměny urážek s očividným cílem urazit druhého víc. Vše končí snahou muže uchlácholit ženu prostřednictvím loutky.

Obraz, který je jistě znám z množství domácností a který i navzdory hádce místy až krutě osobních rozměrů, má kladné vyústění. To se snaží ilustrovat návod pro šťastné manželství, které vede formou komunikace, tolerance a odpuštění. Za největší odvahu v tomto směru je pak možné považovat vytrvalost a nikoliv zbabělé utíkání z manželství již při první malicherné, ač bolestivé konfrontaci. Je tedy podle toho návodu potřeba být trpělivý a tolerantní ke svému druhu či družce. Koneckonců – jak zaznělo i v samotné inscenaci: „Ty jsi takový vůl!“ „Ty zas’ kráva, proto jsme spolu.“ – avšak toto se může ukázat jen za předpokladu splnění vůle k toleranci a odpuštění zprostředkovaným kanálem komunikace jednoho s druhým.

sobota 27. května 2017

Debata druhá

Jak uvést Debatu, která začala relativně na čas a proběhla tak pohodově, jak to jen jde? Nevím. Ale pro celistvější obrázek o současném dění v Písku mohu říct třeba, že porota pila celkem dvě malinové limonády a jedno espresso...

Divadelní soubor Q10, Hradec Králové: R+J

Tomáš Jarkovský nejdříve upozornil na to, jak je v rámci inscenace důležitá důslednost. R+J zůstalo na půl cesty mezi interpretací dramatické předlohy a variací na téma. Pokud se tvůrci rozhodli jít do tak razantní úpravy předlohy, měli postupovat přesněji a dodržovat nastavený klíč. Soubor si sice vybral jako hlavní prostředek sdělení Capoeiru, ale jednotlivé situace skrze ni neřeší.

Viktorie Čermáková navázala tím, že důslednost je třeba i pokud jde o vizuální stránku inscenace. Upozornila na to, že by bylo třeba zvážit, zda jsou všechny vizuální motivy skutečně nezbytné a proč se v daných situacích objevují. Připomněla, že je nutné přemýšlet nad inscenací jako nad celistvým tvarem. Pokud se tvůrci budou snažit chytit příliš mnoho zajců naráz, snadno se může inscenace rozvolnit. Viktorie Čermáková i tak nelitovala, že inscenaci viděla. Ocenila zejména prvotní nápad. Martin Pšenička viděl základní problém inscenace v její neorganičnosti a v rozporu mezi rozdílnými schopnostmi herců. Některé novo-cirkusové elementy označil za velmi bazální a upozornil, že by si zasloužily dotáhnout. I kvůli těmto problémům podle něj začíná divák vnímat Shakespearův příběh izolovaně od fyzického jednání.

GT Hlinsko: Havlovy kráťasy: Vernisáž

Jana Císaře potěšilo, že se tvůrci rozhodli Vernisáž - tuto modelovou hru - někam posunout a inscenaci tím vlastně rozšířit. Potěšilo ho i herectví, protože herci hráli s pochopením a zůstali havlovským duchu.

Viktorie Čermáková se podivila na tím, že autor adaptace a režisér v inscenaci zároveň i hraje - a že všechny tři úlohy zvládá obstojně. Zároveň ale poznamenala, že vizuální kvalita inscenace by mohla být propracovanější.

Tomáš Jarkovský litoval, že inscenace zůstává v přibližném, pravděpodobném realizmu výpravy. Martin Pšenička poznamenal, že nejde jen o divadelní adaptaci, ale také adaptaci literární. Kladně hodnotil, že inscenátoři text upravili - ukázali, že kulisy se v současnosti trochu proměnily, ale jinak pořád je hlavní postavou fráze, totální zjednodušení, tedy ideologie. Našli potenciál situační komedie, ukázali to nejlepší z Havla i to že je stále aktuální.

NJ feat. Uhřík, Nový Jičín: Casiopea aneb Etudy o časovosti

Jan Císař ocenil zejména fikční momenty, které byly do improvizace, do té zvláštní polohy humoru, vsunuty a které jsou zároveň velmi riskantní.

Viktorie Čermáková ocenila odvahu riskovat setkání. Často je na festivalech vidět, že herci mají před diváky ostych. Opět ji zaskočilo, že tvůrci rezignovali na výtvarnou složku, nicméně v závěru zjistila, že v tomto případě to nebylo na škodu.

Pro Martina Pšeničku bylo téma inscenace obsaženo už v samotné časovosti inscenace. Divadlo nemusí nutně být jen strojem na přítomnost. Navíc ho bavilo i to, jak herec dokázal přítomnost vyprazdňovat.

ZUŠ Jindřichův Hradec: Horror

Jan Císař poznamenal, že jde o velmi jednoduchou situaci, kde pro jednání není moc velké zázemí. Soubor vyhověl textu a víc se do něj dá jen těžko vnést.

Tomáš Jarkovský uvažoval, že by se text dal řešit jako „žánrovka“, tedy horor. Řešení inscenace je vlastně velmi vnější, formalistické. Uvázlo v obecnosti a v kvazi-realistickém herectví.

Viktorii Čermákovou by zajímalo, proč si tvůrci vybrali právě tuto hru. Byla by ráda, kdyby soubor zapracoval na větší osobitosti, kdyby se zamyslel nad vývojem a tvorbou osobnosti jednotlivých postav. Měla navíc také pocit, že hraním v aréně si úkol ještě ztížili.

Diskuzi se snažila co možná nejvěrněji zaznamenat Adéla Vondráková.

sobota 27. května 2017

Debaty třetí

Atmosféra na festivalových debatách je čím dál uvolněnější. Dnes například uspořádání židlí po příchodu do sálu neodpovídalo obvyklému debatnímu kroužku, ale klasickému rozestavení jeviště-hlediště. A tak si diskutující ty židličky přestavěli sami. To protože debaty na Šrámkově Písku doopravdy jsou společenskou záležitostí.

Teatr Vaštar, Ostružno: Pán much

Pro Tomáše Jarkovského byla inscenace zážitkem a to zejména díky osobitému herectví - herci se nebáli exprese, sami se inscenací bavili a měli nadhled. I tak měl ale Tomáš Jarkovský výhrady k délce představení, které subjektivně působilo vlekle (ačkoli skutečně netrvalo celých inzerovaných 120 minut). Také byl zmaten tím, že hracím prostorem byla manéž, nicméně se tento motiv nijak neprolínal do daných situací a v druhé půlce byl dokonce zcela opuštěn.

Viktorie Čermáková byla nejprve potěšena tím, že inscenace působí velmi důsledně. Bohužel se ale ve své druhé polovině značně rozvolní. Od poloviny směrem ke konci inscenaci začíná chybět gradace, čemuž by zřejmě pomohlo několik vhodně zvolených škrtů.

Jan Císař se nadchl pro neobyčejně zajímavý konstrukt, kterým inscenace je. Každé umělecké dílo je konstrukt, z určitých prvků sestavený tvar, který je výsledkem imaginace, zkušeností schopností atd. a je naprosto umělý. Proti sobě ale v této inscenaci stojí chytře a sofistikovaně vystavěný tvar a herectví vysokého nervového vypětí, nervový boj o postavy a uchopení jejich životních principů. Na jedné straně je tak divákovi nabízeno, aby se zabýval oním důmyslně vystavěným konstruktem a na straně druhé je nabádán, aby následoval herecké výkony. Což se trochu tluče.

Martina Pšeničku zneklidňovalo, že se k němu ono exaltované herectví nedostává. Těžko říct, čím to bylo.

ChoseMína, Ostrava: DeMono

Martin Pšenička dospěl k tomu, že to, co soubor vytvořil, je Pražská 5 na ruby. Jenže ti si dělají legraci, kdežto ostravský soubor hraje na vážno, což mnohdy působí jako klišé.

Viktorie Čermáková se pozastavila nad odvahou jít s kůží na trh. Poznamenala ale, že protagonisté měli k procesu zkoušení přizvat někoho dalšího.

Tomáš Jarkovský sám poezii píše, ale je v tom velmi ostýchavý. Právě proto si velmi cenní odvahy obou protagonistů. Nepochybuje o autentičnosti, ale prostředky, které si tvůrci zvolili, jim podrážejí nohy a tvoří překážky. Dle Jarkovského názoru, by tvůrci potřebovali někoho, kdo by se zaměřil třeba na žánr. Jejich tvorba má totiž blízko ke slampoetry - ale k tomu se nehodí ta přílišná estetizace.

Vidacit, Valašské Meziříčí: Volný pád

Tomáš Jarkovský si povšiml, že podobně jako v ranní Vernisáži i zde se situace staví z frází, které jsou banální a neustále se vracejí. Zaujalo ho také herectví - rozhodně se nejedná o tradiční, běžně vídané herectví; je odpsychologizované, hraje s jemností, přesností a je přeplněné významy.

Martina Pšeničku bavilo s tvůrci prožívat dané situace. Také práce s časem a rytmem byla zajímavá a vyspělá.

Viktorii Čermákové přišla nevšední ta intenzivní existence herců v prostoru.

Tom a Jeff, Havířov: Na drátku

Martin Pšenička prohlásil, že jde o - a cílem nebylo inscenaci shazovat - bulvární divadlo. O konvenční zobrazení scén z manželského života. Nicméně některé konstanty platí a to je v pořádku.

Jan Císař se neobyčejně potěšil. Dle Jana Císaře máme v českém divadle od obrození problém, protože si myslíme, že divadlo je vznešená věc, která musí mít téma a musí vzdělávat. Ale to není pravda. Toto bylo divadlo z komediantského přetlaku. Zaplať pánbůh za to.

Viktorii Čermákovou to taky velmi bavilo. Ocenila sebevědomí a sebeuvědomění dvou protagonistů, to s jakou silou do toho jdou.

Diskuzi se snažila co možná nejvěrněji zaznamenat Adéla Vondráková

sobota 27. května 2017

Petra Zachatá: Zápisky z Off-Programu

Paralelně s hlavním programem Šrámkova Písku probíhal v sobotu také doprovodný program pod širým nebem v parku Palackého sady. Návštěvníci mohli vidět několik inscenací profesionálních souborů určených (nejen) dětskému publiku, a kdo navíc zatoužil po adrenalinové zábavě, vyzkoušel si scénický šerm nebo obří vahadlovou houpačku a dábelskou otočnou židli od společnosti AI Rašíd. Pro milovníky blues zahrálo pražské trio Špinavý lůžří. Ke slovu se dostali také Písečané: skupina mladých parkouristů Family Of Move odpoledne předvedla sérii skoků a salt jako vystřižených z akčních filmů. Závěr offprogramu pak obstarala improvizáční show šestice odvážných domorodců Kámo, nahod'!

Krásné počasí přilákalo spoustu diváků; lidé jen tak procházející parkem se houfně připojovali k věrným festivalovým divákům, zprvu trochu nedůvěřiví, ale brzy se nechali strhnout nakažlivou atmosférou. Nutno poznamenat, že až příliš rozjařené děti bez dohledu a nic netušící hlasitě konverzující kolemjdoucí nesčetněkrát prověřili trpělivost a improvizáční schopnosti vystupujících. Celý doprovodný program tak získal punc jakési jarmareční podívané.

Jihočeské Divadlo Continuo sídlící na statku Švestkový dvůr v Malovicích přivezl hudebně-loutkovou pohádku Murgila a Zorila na motivy rumunských vyprávěnek. Zejména nejmenší diváky zaujalo dobrodružství ztraceného prince Jiříka poctivě odvyprávěné pomocí maňásků propracovaných do nejmenších detailů. Ještě více dětí přilákal následující workshop vedený trojicí herců. Malí nadšenci si po prozkoumání loutek mohli dokonce vyzdobit vlastní hudební nástroj - kus dřeva zavěšený na provázku, jenž se rozezněl pomocí dřívka.

Po nejmenších návštěvnících se na řadu dostali ti o něco starší, včetně jejich rodičů. Příběh Vinnetoua a Old Shatterhanda se pod rukou studentů Katedry alternativního a loutkového divadla DAMU proměnil v humorný předobraz přátelství, jež je silnější než láska. Pomocí neustálého stahování oponky tvůrci rozehráli filmovou poetiku ostrých stříhů. Jeden originálně vypointovaný obraz střídal

druhý, tato metoda přitom umožnila ohledávat jednotlivé situace ze všech úhlů, často s komickým účinkem. Mladí herci se nenechali rozhodit ani drzími dítky v první řadě a jejich neustálé komentování děje vzali do hry.

Improizační show Kámo, nahod'! pak přišla vhod především věrným fanouškům z okruhu přátel a známých šestice účinkujících. Po vzoru televizní Partičky písečtí amatérští improvizátoři rozehráli řetězec výzev, v nichž mohli buďto prokázat svůj důvtip, nebo se naprosto ztrapnit. Důležitou roli propůjčili také divákům. Před začátkem jim rozdali papíry, na které měli vepsat určitou věc, situaci a místo děje. Tyto lístky pak vhodili do losovacího zařízení a moderátor z diváckých nápadů vybíral témata jednotlivých scének. Publikum se díky velikému nasazení a ostrovtipu účinkujících (ale také jejich ochotě ztrapnit se) nesmírně bavilo. A to včetně mě, autorky tohoto článku, na kterou si však tvůrci připravili jedno veliké překvapení. Přátelit se s umělci se zkrátka někdy nevyplácí... A rozhodně není moudré jim říkat, že napíšete z jejich vystoupení reportáž.

„Hodně lidí nám už vyčítalo, že jsme strašný šovinisti,“ oznamuje moderátor a dodává, že se to tedy rozhodli změnit. „Chtěli bychom proto na pódium pozvat dívku v červených puntíkových šatech.“ Málem jsem dostala infarkt. Tenhle popis pasoval pouze na mě a za chvíli mi došlo, že dělat neviditelnou mi asi neprojde.

Odmítnout by znamenalo, že jsem nekolegiální suchar. Takže jsem se zvedla s tím, že tedy na vlastní kůži poznám pocit, který tato šestice odvážlivců zakouší pravidelně – a dobrovolně – několikrát za rok. Kluci se ke mně nicméně chovali jako džentlmeni, dokonce jsem obdržela jednu nenápadnou žádost o ruku.

Navíc z toho pro mne – budoucí divadelní kritičku - plyne celkem zajímavá zkušenost. Už vím jaké to je, být na straně tvůrců. Z takového zážitku plyne pokora i empatie, která je pro reflexi uměleckých děl nesmírně důležitá.

(Poznámka: příště se raději vyhnout festivalům pořádaným v místě vašeho bydliště.)

neděle 28. května 2017

Barbora Haplová: Cyklická Kupka jménem umění

Předposledním představením letošního Šrámkova Písku bylo Štípnutí labutě spolku Mikrle. Zaujalo mě na něm, že pro aktuální téma, uměleckou tvorbu a změny v náhledu na to, co je považováno za hodnotné umělecké dílo, vybírá situaci z počátku dvacátého století. Částečně se tak vrací téma časovosti, které se s námi táhne již od pátku, od Poincarého myšlenky přes Casiopeu až ke Štípnutí labutě. Dokážu si představit, že by se cyklická debata nad kávou a vínem odehrávala ve velmi podobném znění i v současném kontextu. Opakování debaty muže a ženy může odkazovat k periodickému výskytu podobných situací a analogických frází v různých uměleckých érách. Pro mě tak tematicky směřuje k určité vyprázdňenosti a vůbec otázce po smyslu takové debaty. Tato linka se mi pak spojí s dotazníkem, který diváci vyplňují po odchodu ze sálu, s otázkou, zda-li Kupka přichází příliš brzy nebo příliš pozdě.

Obrazová součást představení leží do velké míry v projekcích, vznikající nahodilou prací herců s meotary. Tyto dvě projekce jsou výrazně odlišné. Jedna má mnohem techničtější charakter, zatímco druhá více připomíná obraz buněk pod mikroskopem či lávovou lampu. Oba se někdy prolínají, jindy fungují samostatně a zároveň neustále evokují jakési proměnlivé abstraktní malby nebo asambláže. Měkká a oblá společně s geometrickou a racionální se pak i fyzicky propojují ve společné pohybové choreografii, aby vytvořily Amorf - Dvoubarevnou fugu. K tomu se pak dále přidává pulzující hudební

podkres kláves, který je další složkou této montáže.

Pokud jde o samotné spojení představení s Františkem Kupkou, je pro mne trochu zamžené. Představení se totiž věnuje spíše vnímání díla než jeho tvorbě. Ať už je to prostřednictvím frázovitého rozhovoru či sledováním dvou projekcí. Pokud bylo cílem přiblížit proces tvorby, výsledek na mě působil příliš vnějškově a zároveň i zaprášeně. Nemyslím si, že by umělecká tvorba sama o sobě měla mnoho společného s okázalým prostředím galerií a uměleckých salónů. Dokonce si ani nemyslím, že by byla tak moc vážná, jak nakonec samu sebe prezentuje. Tvořivost a s ní spojená živost jsou přeci téměř opakem nabubřelých popisů uměleckých děl v příručkách. Možná šlo i o samotné použití meotaru a dobového kostýmu, obojí stojí někde na půl cesty mezi historičností a rezignací na ni. Zároveň ale oceňuji, že se tvůrci do tohoto experimentu pustili a že měli snahu i o určitou kompozici ve spodním plánu hracího prostoru, kde kostýmně fungovali v protikladech a dohromady barevně skládali Kupkův obraz. Líbil by se mi i přesah k bonbónům (diváci před představením dostali bonbóny s „absintovou“ příchutí) a dotazníkům, v tomto případě je kompozice z více nezávislých prvků vyložene přiléhavá. Pokud by ale výběr jednotlivých elementů, umístění na scéně a výtvarné zpracování bylo o něco důslednější.

neděle 28. května 2017

Michal Zlatoš: Je tráva za plotem zelenější?

Každodenně potkáváme množství lidí různých národností, kteří odjeli z domova. Motivací k opuštění domova může být celá škála, ale to nejdůležitější a dozajista nejobtížnější je udělat ten první krok - odejít. Je ale ideál, který si před sebe staví člověk opouštějící domov, nějak shodný s tvrdou realitou každodennosti? Autorská inscenace nazvaná Zvláštní druh projekce souboru Fotka bezhlavého motýla, který je složen ze spolužáků z pražské DAMU, se snaží poukázat právě na tento rozpor a jeho někdy až trpké rozuzlení.

Inszenace popisuje životní strasti dvou přátel, kteří opouštějí rodné Slovensko s vidinou lepšího života v Praze, která jim v jejich očích má skýtat otevřené pole možností. V Praze získají podřadné zaměstnání v sekáči Quasimodo – který je zpodobněn oblečením rozvěšeným ve dvou řadách nad sebou na trojúhelníkové kovové konstrukci, za nímž se herci pohybují. Diváci tak herce sledují skrze mezery mezi rozvěšenými košilemi, tričky a svetříky. Každodenní rutina spjatá s nenaplněnými ideály se začíná projevat steskem po domově, který je vtipně symbolizován chutí na halušky.

Postupně eskalující pocit zklamání jakoby byl předznamenán už po cestě do Česka a to díky patrnému rozčarování při příjezdu postav do stanice Brno – hlavní nádraží. Zklamání se ostatně odráží i na pracovním výkonu (herci se střídavým úspěchem prodávají divákům svršky po deseti korunách), z něhož stále více číší nezám a letargie. Tohle zklamání se postupně přetavuje v niterné utrpení, které přetváří i charakter přátelství. Náhlé zjevení nového intelektuálně zaměřeného člověka (zobrazené jen hereckou akcí dvou protagonistů) opět rozproudiv chuť postav k životu i vzdor otravné rutině prodeje – opět se mají na co těšit. „On“ je jim světlem v šeru všednodennosti. Oba ve své snaze zalíbit se Mu si ani nevšímají, že vlastně ubližují jeden druhému, a tak poškozují to nejcennější, co jim v pražském exilu zbývá – vztah, který mezi sebou mají. Návratem do rutiny podřadného zaměstnání je umocněn pád do tvrdé reality, která s sebou nese vystřízlivění z idealismu spojeného s narůstající ztrátou své národní identity. Ta se postupně stává habitualizovaným mišmašem slovensko-češství odrážejícího se ve zpěvu české národní hymny se slovenským textem.

Odloučení od domova, které je vykročením ze svého světa, pohodlí a zvyku, je vždy těžkou zkušeností

vlastního vykořevení a s ním spjatou reflexí vlastní identity, včetně té národní. Lidé, kteří odcházejí z domova, opouštějí svůj dosavadní svět a musejí si budovat jiný: někteří úspěšně, jiní neúspěšně. Ti neúspěšní se pak nacházejí v jisté rozeklanosti, která se zračí tím, že jsou cizinci tam, kde kdysi byli doma a zároveň jsou i cizinci tam, kde se jim nepodaří domov vybudovat. Takové je možné, i navzdory všemu materiálnímu zabezpečení, také nazvat bezdomovci, pro něž je otázka: „Kde domov můj?“ otázkou mnohem hlubšího ražení souvisejícího s bytostnou potřebou vědět kdo vlastně jsou.

neděle 28. května 2017

Petra Zachatá: Drásavá kritika lidské omezenosti

Poslední představení Šrámkova Písku To si viděl mosteckého souboru Inverze se rozhodně nepostaralo o harmonické zakončení festivalu. Na jevišti Divadla Fráni Šrámka se odehrála temná a drásavá scénická zpověď teenagerů, která svou místy až nesnesitelnou otevřeností směřovala k šokování diváků. Záleželo však na individuálním založení každého z nich, zda na sebe představení nechal takto působit. Druhou možností bylo zachovat si od předváděného bezpečný odstup a pouze nezúčastněně, možná i trochu pohoršeně přihlížet. O tom, že v Písku inscenace rezonovala, svědčí i její postup na Jiráskův Hronov.

Skaut, židovka, gay a dívka, jejíž nahé fotky unikly na internet. Každá ze čtyř postav je definována skrze jednu schematizující nálepku, kterou jim přiřkla předsudky zamořená společnost. Jde o stigma, které jejich osobnost redukuje na pouhý odindividualizovaný symbol s automaticky pejorativními konotacemi. Jako příslušníci určité „nepohodlné skupiny“ se neustále stávají terčem nenávisných poznámek a xenofobních posměšků. Omezenost takového počínání vyvstává najevo hned na začátku. „Životní styl. Víra. Sexualita. Krása,“ zařazuje každý z účinkujících svou stigmatizující nálepku pod jeden neutrální pojem, jenž neskýtá žádný důvod k nenávisti.

Pak se ovšem rozpoutá peklo šikany. Čtveřice se navzájem častuje těmi nejhoršími nadávkami, nevyhýbají se ani sprostým slovům a tělesnému násilí. Fyzická stránka herectví je ostatně v inscenaci neustále zdůrazňována, aktéři si sundávají svršky, válejí se po zemi v dráždivých pózách a na důkaz své stigmatizace se potírají hlínou a házejí po sobě hrsti mouky. To, že je každá z postav zároveň nenáviděným i nenávidějším, outsiderem i zástupcem pokřiveného veřejného mínění, se stává hlavním zdrojem napětí. Toto řešení navíc přesně pojmenovává bezvýchodnost situace: ani outsider není schopen soucítit s jiným společenským vyděděncem. Netolerance a nenávist se tudíž šíří dál všemi směry.

Existence všemožných sociálních médií navíc nenávist ve společnosti ještě podporuje. I jednotlivé repliky ostatně znějí jako přímo převzaté z internetových diskuzí. (To tvůrci také na debatě potvrdili.) Během inscenace tak například zazní, že holokaust je nesmyslná konspirační teorie, skauti jsou děti oblečené jako idioty vedené idioty oblečenými jako děti, gayové jsou pedofilové a dívka s nahými fotkami je prostě frnda. Inscenace se stává drásavou kritikou lidské omezenosti.

Čtveřice herců prokázala dravé nasazení a také velikou odvahu: témata, kterými se zabývali, se jich alespoň z dílčích částí osobně týkala (jak rovněž přiznali na diskuzi). Za jejich výkonem bylo vidět veliké zapálení pro věc, snaha upozornit na celospolečenský problém nesmyslné, předsudečné stigmatizace. Myslím, že právě díky své angažovanosti pro věc, dokázali publikum strhnout. Strohost scénických prostředků redukováných na účelně využitou hudební a světelnou složku nechala tématu plně vynítn. Jen je škoda, že některé postavy, potažmo jejich stigmatizované zařazení, působily

věrohodněji než jiné. Zejména linka s židovkou mi přišla značně odtržená od reality - alespoň v dnešní době, kdy nenávisť k jiným kulturám a náboženstvím získává navrch.

neděle 28. května 2017

Debata čtvrtá

Ani Šrámkovu Písku se nepodařilo pokořit zákon únavy posledního festivalového dne. Všeobecné vyčerpání se trochu podepsalo i na diskuzi, která plynula ve velmi poklidném duchu. K větší aktivitě přihlížející diváky vyburcovalo až závěrečné vyhlášení výsledků a následné rozloučení s 56. ročníkem přehlídky. Nejen vítězné soubory, ale také ostatní účinkující, porotu a organizátory přehlídky všichni v Divadle Pod čarou odměnili velikým potleskem, jak se ostatně na takovou divadelní událost sluší a patří.

Mikrle, Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř: Štípnutí labutě

Jan Císař na úvod poznamenal, že pojmenování inscenace je v tomto případě zavádějící. Štípnutí labutě je nutno uchopit zcela jiným pojmem.

Viktorie Čermáková navázala postřehem, že zvolit si za téma divadelního díla výtvarné umění může být velice zrádné. Vyžaduje to důslednost v rámci struktury, a tu se tomuto experimentu nepodařilo bezesbytku dodržet. Proč například Jaroměřští vytvářejí dva různé obrazy a proč dvojice konverzujících postav nepatří do sféry obrazů, o kterých mluví?

Ani Tomáš Jarkovský si nedokázal složit všechny různorodé prvky struktury v jeden celek. Již předem tušil, že dojde k finálovému propojení dvou výtvarných principů – geometrie a barvy. Dvě stránky Kupkovy tvorby se prolnou a vznikne Fuga. Že k této fúzi došlo skrze tanec, nepovažuje za nejšťastnější řešení. Zklamalo jej, že mu experiment neotevřel nový pohled na Kupku ani na proces tvorby.

Martin Pšenička Štípnutí labutě nadšeně přirovnal k performanci Untitled Event Johna Cage, Merce Cunninghama a Roberta Rauschenberga. Obojí lze totiž chápat jako pokus o vyprovokovanou událost, pohybově-vizuálně-akustickou inscenaci v prostoru. Písecká událost však byla podle něj ke konci až příliš doslovná. Synchronicita procesů mu ovšem přišla zajímavá.

Jan Císař se na závěr zamyslel nad uměleckým procesem abstrakce. Jedná se vlastně o nejsvobodnější přístup k tvorbě, jenž nám umožňuje znázornit svět tak, jak jej vnímáme my a nikdo jiný. Této svobody se nicméně musí dosáhnout pomocí nějaké techniky, což je neobyčejně zajímavý paradox.

Fotka bezhlavého motýla, Praha: Zvláštní druh projekce

Viktorie Čermáková inscenaci označila za povedenou „kompaktní maličkost.“ Ocenila výkony herců i promyšlenost celkového konceptu, potěšila ji lehkost podání a také humorné zpracování v dnešní době neustále probíraného tématu migrace. Přes drobné nedokonalosti byl její dojem z inscenaci veskrze pozitivní.

Martin Pšenička rovněž jmenoval lehkost a nenápadnou tematizaci národních stereotypů jako hlavní klady inscenace. Poukázal na to, že písecká repríza se tolik nevyvedla (inscenaci měl možnost vidět již podruhé). Za hlavního viníka označil nevypočitatelnou snahu o maximální autenticitu, která však zároveň inscenaci dodává nesporný půvab; vyvolává pocit zrození okamžiku. „Je to lehké, bezpečné, člověk se o vás nebojí,“ uzavřel.

Tomáš Jarkovský upozornil na podobnost s další festivalovou inscenací Volný pád. Obě díla směřují k autenticitě, působí nestrukturovaně a rozvolněně a originálně pracují s divadelním časem. Největší

nebezpečí inscenace vidí v možnosti, že sklouzne k banalitě. Pokud však tvůrci nejsou doslovní, daří se jim proniknout až , „pod tu pěnu dní.“ Objevují v každodennosti zajímavé střípky. Hranice mezi hrou o banalitě a banalitou je však nesmírně tenká.

Jan Císař postřeh Tomáše Jarkovského dále rozvíjel. S nadhledem podotkl, že intimní povídání herce a diváka o životních každodennostech by se v budoucnu mohlo stát dalším oblíbeným divadelním žánrem.

Inverze, Most: To si viděl

Tomáši Jarkovskému na celé inscenaci přišlo nejcennější, že dokázala zachytit poetiku internetových komentářů operujících s rychlými kategorickými odsudky. Nejvíce zarážející přitom je, že osobní trápení a šrámy lidem nebrání v tom, aby podobně trýznili ostatní. A je úplně jedno, zda jsou základem inscenace osobní zpovědi herců, nebo někoho úplně jiného. Volba jednotlivých příběhů pro něj však fungovala pouze ze tří čtvrtin: nedůvěřoval linii s židovstvím. Problém uvízne v obecné, společenské rovině, nepůsobí podobně osobně jako ostatní příběhy.

Viktorie Čermáková s příběhem židovky problém sice neměla, přesto přišla s nápadem, zda by nebylo příhodnější zabývat se v dnešní době Romy. Přišlo jí skvělé, že mladí lidé dokážou sebevědomě existovat na jevišti i v takto vyhocených emocionálních situacích. Rovněž ji těšilo, že se už v tak mladém věku tvůrci zabývají těmito problémy. Jí samotné se téma inscenace velmi dotklo.

Martin Pšenička inscenační tvar nazval alegorií. Lidé v něm totiž nerepresentují sebe, ale fenomény. Vlastně jde o dokumentární drama, je to zpráva o stavu společnosti v mikroměřítku, takřka politické divadlo. Krása, životní styl, sexualita a víra jsou antropologické konstanty, které nějak pojmenovávají náš pobyt na tomto světě. I díky jejich tematizaci je inscenace nadchla a on za ni moc děkuje, ač si je vědom mnoha nedokonalostí této zprávy o stavu světa.

Jan Císař poznamenal, že má k inscenaci zatím velice nevyjasněný vztah. Alegorii, o níž hovořil Martin Pšenička, spatřoval jen někdy. Osobní problémy jsou rozhodně legitimním východiskem pro divadelní inscenaci. Dát individuálním postojům širší rozměr se však tvůrcům ne vždy daří.

Diskuzi se snažila co možná nejvěrněji zaznamenat Petra Zachatá.

pondělí 29. května 2017

Adéla Vondráková: Exitorial

Šrámkův Písek je soutěžní festival. Proto je tím posledním, co k jeho završení ještě schází, ohlášení oficiálních výsledků 56. ročníku celostátní přehlídky experimentujícího divadla Šrámkův Písek. Tak tady jsou.

K přímému postupu na Jiráskův Hronov porota nominovala následující inscenace:

To si viděl mosteckého souboru Inverze

Svině! (2017, ostrov) souboru Teátr Vaštar, Ostružno

A dále porota k případnému postupu, pokud to kapacita Jiráskova Hronova dovolí, doporučila tyto inscenace:

Havlovy kraťasy: Vernisáž souboru GT Hlinsko

Casiopea aneb Etudy o časovosti uskupení NJ feat. Uhřík z Nového Jičína.

Tak, a já si sbalím brýle, Bára svůj zápisník, do kterého si píše poznámky ke zhlédnutým představením hned několika druhů písma naráz, takže pro normálního smrtelníka nejsou vůbec čitelné. Petra si

půjde dočíst Stanislavského, aby to při příští příležitosti doopravdy natřela improvizátorům z Kámo,
nahod'! Michala vypustíme zpět do filozofické divočiny.
Šrámkův Písek s pořadovým číslem 56 skončil. Ať žije ten příští.